

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Допускається до захисту:
Завідувач кафедри геодезії та землеустрою

_____ к.е.н., доц. Т.М. Сіроштан
підпис

«08» _____ грудня 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ
ОБОРОНИ

Виконав: Кукса Максим Анатолійович _____
підпис

Керівник: к.е.н., доцент О.В. Камінецька _____
підпис

Рецензент: к.т.н., доцент В.М. Гладілін _____
підпис

Я, Кукса М.А., засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Затверджую

Гарант ОП «Землеустрій та кадастр»

_____ к.е.н., доц Прядка Т.М.

підпис

« 17 » лютого 2023 року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

Куксі Максиму Анатолійовичу

Тема **Особливості формування землекористування оборони**

Затверджено наказом ректора № 195/С від 08.06.2023 року. Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до «01» грудня 2023 року.

Перелік питань, що розробляються в роботі.

Дослідити поняття та сутність формування землекористування оборони; Здійснити аналіз інституціонального забезпечення формування землекористування оборони; Здійснити оцінку стану та тенденцій змін землекористування оборони; Обґрунтувати наявні недоліки кадастру земель оборони

Вихідні дані: законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні й аналітичні матеріали Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державної служби статистики України, наукових праць українських і зарубіжних учених, наукові видання, матеріали науково-практичних конференцій.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	Березень-травень 2023	Виконано
Методична частина	Червень-серпень 2023	Виконано
Дослідницька частина	Вересень - жовтень 2023	Виконано
Оформлення роботи	Жовтень-листопад	Виконано
Перевірка на плагіат	Початок грудня 2023	Виконано
Подання на рецензування	Грудень 2023	Виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Грудень 2023	Виконано

Керівник кваліфікаційної роботи

_____

підпис

к.е.н., доц. Камінецька О.В.

вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач

_____

підпис

Кукса М.А.

прізвище, ініціали

Дата отримання завдання «23» грудня 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Кукса М.А. Особливості формування землекористування оборони

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано та удосконалено теоретико-методичні засади і розроблено практичні рекомендації щодо розвитку землекористування оборони. З'ясовано поняття та сутність землекористування оборони в контексті екологічної безпеки, узагальнено та визначено методологічні основи формування землекористування оборони, запропоновано напрями удосконалення інституціонального забезпечення його розвитку.

Обґрунтовано, що під екологічним забезпеченням землекористування оборони розуміється комплекс правових, економічних, соціальних, науково-теоретичних і організаційно-технічних заходів, що здійснюються збройними силами в мирний і воєнний час, спрямованих на збереження і відновлення земель та навколишнього середовища.

Здійснено оцінку стану кадастру земель оборони, ефективності організації і функціонування землекористування та окреслено особливості трансформації землекористування оборони й формування його режиму та особливо охоронних зон. Сформовано основні напрями удосконалення інституціонального середовища планування землекористування оборони, запропоновані інструменти інформаційного забезпечення формування землекористування, удосконалено методичні еколого-економічної оцінки ефективності землекористування оборони.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Робота викладена на 88 сторінках комп'ютерного тексту та містить 10 таблиць, 16 рисунків. Список використаних джерел складається із 43 найменувань.

Ключові слова: землекористування оборони, режим землекористування, екологічна безпека, економічна ефективність, землі оборони.

ABSTRACT

Kuksa M.A. Features of formation of land use defense

In the qualification work, the theoretical and methodological principles were substantiated and improved, and practical recommendations were developed for the development of defense land use. The concept and essence of defense land use in the context of environmental security is clarified, the methodological bases of the formation of defense land use are summarized and determined, directions for improving the institutional support for its development are proposed.

It is substantiated that the ecological provision of defense land use means a set of legal, economic, social, scientific-theoretical and organizational-technical measures carried out by the armed forces in peacetime and wartime, aimed at preserving and restoring land and the environment.

An assessment of the state of the defense land cadastre, the effectiveness of the organization and functioning of land use was carried out, and the features of the transformation of defense land use and the formation of its regime and especially protection zones were outlined. The main areas of improvement of the institutional environment of defense land use planning have been formed, the tools of information support for land use formation have been proposed, and the methods of ecological and economic assessment of defense land use efficiency have been improved.

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and a list of used sources. The work is presented on 88 pages of computer text and contains 10 tables, 16 figures. The list of used sources consists of 43 items.

Key words: defense land use, land use regime, ecological safety, economic efficiency, defense land.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
2. Другак В.М. Економіка сільськогосподарського землекористування: теорія, методологія та практика: дис. д-ра екон. наук: 08.00.06. Київ, 2011. 461с.
3. Другак В.М. Теоретичні та методичні основи економіки землекористування: монографія. Київ: ЦЗРУ, 2004. 129 с.
4. Кубіцький С.О., Кирик В.Л., Єрмоленко А.Б., Сірий С.В., Безбах В.Г. Нариси воєнно-політичної історії України: навч. посіб. Київ: ВПЦ Київський університет, 2008. 375 с. URL: https://kampot.org.ua/history/knugu/kybickiy_Voe.
5. Пріоритети розвитку Збройних Сил України з урахуванням сучасних викликів та загроз: методичні матеріали з воєнно-ідеологічної підготовки особового складу збройних сил України. URL: https://mil.univ.kiev.ua/files/67_1074163600.doc.
6. Третяк А.М., Мельничук А.Ю. Поняття та сутність землекористування оборони в Україні. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2018. № 3. С. 21–34.
7. Про використання земель оборони: Закон України від 27.11.2003 № 1345-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1345-15>.
8. Державний земельний кадастр: форма б-зем станом на 01.01.2019 р. / Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. 2019.
9. Пащенко О.М. Особливості правового режиму земель оборони. Земельне право України: теорія і практика. 2007. № 1. С. 32–36.
10. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1932-12>.

11. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 № 858-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/858-15>.

12. Мельничук А. Землекористування оборони: проблемні питання та їх вирішення. Земельні ресурси України і сучасна землевпорядна наука: матер. всеукр. наук.-практ. конф. присвяч. 120-річчю НУБіП України та дню землевпорядника в Україні (м.Київ, 14 березня 2018 р.). Київ: НУБіП України, 2018. С. 375–379.

13. Про правовий режим майна у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 № 1075-XIV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-14#Text>.

14. Про господарську діяльність у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 №1076-XIV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1076-14>.

15. Третяк А.М., Мельничук А.Ю. Особливості методологічних засад формування землекористування оборони. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2020. № 1. С. 86–95.

16. Ковалів О.І. Звершення земельної реформи в Україні: нова парадигма: монографія. К.: ДІА, 2016. 416 с.

17. Ковалів О.І. Особливості земельних відносин та природокористування в інтересах Українського народу. Ефективна економіка. 2015. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4251>.

18. Другак В.М. Екологія землекористування в системі суспільних земельних інтересів України. Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: зб. наук.-техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2013. Вип. 23.17. С. 72–79.

19. Дорош Й.М., Дорош О.С. Теоретико-методологічні засади формування обмежень у використанні земель та обтяжень прав на земельні ділянки: монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2016. 656 с.

20. Третяк А.М., Курильців Р.М., Третяк Н.А. Концептуальні засади розвитку в Україні сучасної багатофункціональної системи управління земельними ресурсами. Землевпорядний вісник. 2013. № 9. С. 25–28.

21. Дорош О.С. Методологічні засади формування інституціонального середовища територіального планування землекористування в Україні. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2013. № 1–2. С. 13–18.

22. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 №1934XII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1934-12>.

23. Про затвердження Порядку вилучення і передачі військового майна Збройних Сил: постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 №

24. 1282. Про затвердження переліку об'єктів нерухомого військового майна, яке може бути відчужено окремо від земельних ділянок: розпорядження КМУ від 17.07.2015 № 740-р. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/740-2015-%D>.

25. Про порядок надання в користування земель (земельних ділянок) для потреб Збройних Сил України та основні правила користування наданими землями: наказ Міноборони від 22.12.1997 № 483. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0483322-97>.

26. Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 № 3059-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3059-14>.

27. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2006. 544 с.

28. Романюк М. З. Правовий режим земель оборони України: автореф. дис.канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2013. 21 с.

29. Мельничук А.Ю. Тенденції змін землекористування оборони в процесі здійснення земельної реформи в Україні. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2019. № 2. С. 37–46.

30. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 № 3613VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3613-17>.

31. Третяк А.М., Третяк В.М., Панчук О.Я., Ковалишин О.Ф., Тарнопольський А.В. Земельний кадастр як самостійна галузь наукового знання. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2018. № 1. С. 36–45.

32. Мельничук А.Ю. Особливості ведення державного земельного кадастру в системі Міністерства оборони України. Фінансово-економічний розвиток України в умовах трансформаційних перетворень: матер. II міжнар. наук.практ. конф. (м. Львів, 28 квітень 2020 р). Тернопіль: Осадца Ю.В., 2020. С. 84–87. URL: http://sophus.at.ua/Conf_2020/Zb_LTEU_04_2020.pdf.

33. Рябенко Г. Повернення земель оборони – один з пріоритетних напрямків роботи Військової прокуратури Центрального регіону України. Вісник прокуратури. 2018. № 7. URL: https://vppnr.gp.gov.ua/ua/publ.html?_m=publications&_t=rec&id=237018.

34. Програма конверсії колишніх військових об'єктів на період реформування Збройних Сил та інших військових формувань: постанова Кабінету Міністрів від 18.01.2003 № 81. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/81-2003-п>.

35. Чумаченко С.М. Класифікація навчальних об'єктів військових полігонів за факторами воєнно-техногенного навантаження на довкілля. Системи обробки інформації. 2006. Випуск 2 (51). С. 194–201.

36. Дорош Й.М., Дорош О.С. Теоретико-методологічні засади формування обмежень у використанні земель та обтяжень прав на земельні ділянки: монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2016. 652 с.

37. Третяк А.М., Дорош Й.М. Особливості методологічного процесу формування обмежень у використанні земель і земельних ділянок. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2017. № 2. С. 14–19.

38. Дорош О.С., Ісаченко Н.В., Мартин А.Г., Осипчук С.О., Лоїк Г.К. Теоретичні засади зонування земель в Україні: монографія. К.: МВЦ «Медінформ», 2011. 183 с.

39. Будзяк О.С. Екологічна безпека використання земель та її місце в системі національної безпеки України. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2013. № 6. С. 94–102.

40. Обиход Г.О. Екологічна безпека сталого розвитку: монографія. Київ: ДУ ІСПСР НАН України, 2019. 344 с.

41. Купінець Л.Є., Жавнерчик О.В. Екологічна безпека аграрного землекористування: теорія і механізми забезпечення: монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАНУ, 2016. 316 с.

42. Сакаль О.В., Коваленко А. О. Екологічні обмеження і раціональні можливості сталого розвитку аграрного сектора України. Економічний вісник університету: зб. наук.пр. 2017. № 35/1. С. 72–81.

43. Степаненко А.В. Інтеграція економічної та екологічної політики в контексті екологічної безпеки. Економіка природокористування і сталий розвиток. 2018. № 3–4. С. 49–55.